

DE SCHAKEL

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders

"GIJ ZIJT DE SCHAKEL TUSSEN HEN, DIE THUIS BLEVEN, EN MIJ"

KONINGIN WILHELMINA

STICHTING GENOOTSCHAP ENGELANDVAARDERS

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders
APRIL 2010 - 31e Jaargang, nr. 124

BESTUUR:

Voorzitter

R.W. Hemmes	Thorbeckelaan 74	2564 BS Den Haag	Telefoon en fax 070 - 368 35 66
-------------	------------------	------------------	------------------------------------

Secretaris

G.J. Staal	Oranje Nassaulaan 52	3708 GE Zeist	Telefoon 030 - 692 27 92
E-mail: staalgj@gmail.com			

Penningmeester

Ch.H. Bartelings	Thomas Jeffersonlaan 437	2285 AP Rijswijk	Telefoon en fax 070 - 394 14 67
E-mail: ch.h.bartelings@planet.nl			

LEDEN:

R.A. Grisnigt	Canadalaan 25	4631 NT Hoogerheide	0164 - 61 34 15
R.M. ten Broek	Burg. de Villeneuve- singel 30	3055 AP Rotterdam	010 - 422 39 14

J.A. Bakker, Evenementencommissie	Zeekant 92g	2586 JB Den Haag	070 - 354 02 45
J. de Mos, Evenementencommissie	Marjorystraat 25	3151 SK Hoek v. Holland	0174 - 38 21 83

Schakel redactie

	Thomas Jeffersonlaan 437	2285 AP Rijswijk	Telefoon en fax 070 - 394 14 67
E-mail: ch.h.bartelings@planet.nl			

Bankrekeningen:

ING Bank : 35 95 00
ABN-AMRO Bank: 54.55.46.826

Website: www.engelandvaarders1940-1945.nl

Het volgende nummer verschijnt in juli 2010.
Gaarne hiervoor bestemde kopij inzenden vóór 1 juni 2010.

APRIL 2010

Op maandag 21 december werd het boek "de grote Tazelaar" overhandigd aan Staatssecretaris de Vries, dat door Victor Laurentius is geschreven over Peter Tazelaar. Peter was, zoals u allen weet, de Engelandvaarder die met Eric Hazelhoff Roelfsema in het kader van Contact Holland in Scheveningen aan land werd gezet, weer terugging naar Engeland en als geheimagent weer naar Nederland werd gebracht. Aan het eind van de oorlog werd hij tot Ridder Militaire Willemsorde geslagen en door Hare Majesteit Koningin Wilhelmina tot Haar adjudant benoemd.

Marco Kroon, de jongste Ridder MWO, schreef een voorwoord in het boek, dat aan alle militairen in Afghanistan werd aangeboden ter gelegenheid van de jaarwisseling. Ongetwijfeld zullen onze mannen en vrouwen, die daar zo voortreffelijk werk doen, worden geïnspireerd door de daden van deze gedreven, vasthoudende, dappere Engelandvaarder.

Behalve de schrijver en de uitgever van het boek, waren door Staatssecretaris de Vries uitgenodigd de zoon Peter Tazelaar Jr, de vertegenwoordiger van het Nationaal Archief Sierk Plantinga (die in zijn vrije tijd medewerker is van de Schakel) en ook uw voorzitter, tevens voorzitter van de Stichting Samenwerkend Verzet 1940-1945 (SSV) en de secretaris van de SSV Loek Caspers.

Het was een zeer geanimeerde bijeenkomst waarbij ieder zijn of haar steentje bijdroeg om Peter te gedenken op de wijze zoals hij zozeer verdiende.

In de vorige Schakel meldde ik dat wij op zoek waren naar een andere Haagse mess voor onze maandelijkse bijeenkomst in Den Haag. Het bleek moeilijk een mess te vinden waar kon worden geborrelt en gegeten, zonder je te moeten verplaatsen over het Kazerneterrein.

Uiteindelijk is een oplossing gevonden in het veranderen van het tijdstip. Waar tot nu toe de gezelligheid werd gevonden in het bijeen zijn met een drankje om daarna samen van de avondmaaltijd te genieten,

wordt nu een proef genomen met het gezellig bijeen zijn met een kopje koffie en dan samen te lunchen. Dát kan wél in de Juliana Kazerne. Dus elke eerste maandag van de maand in dezelfde kazerne maar wel om 11.30 uur.

Wij maken ons weer op voor de evenementen op 4 en 5 mei. Op 4 mei op het Ereveld in Loenen; bij het Englandspeelmonument in Den Haag; de Nationale Herdenking in Amsterdam. Op 5 mei de Herdenking in Wageningen en de viering van de bevrijding in Amsterdam. Op 26 juni is er dan de veteranendag in Den Haag. Ik hoop dat velen aan meerdere happenings deel kunnen nemen.

Ik kijk naar u uit.

Rudi Hemmes.

NATIONALE HERDENKING 4 MEI 2010 TE AMSTERDAM

De herdenking kent een lange traditie: al in 1946 vonden op allerlei plekken in Nederland herdenkingen plaats ter herinnering aan de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog. Het Nationaal Comité 4 en 5 mei is sinds 1987 verantwoordelijk voor de Nationale Herdenking in Amsterdam.

Deze herdenking bestaat uit twee onderdelen: de herdenkingsbijeenkomst in De Nieuwe Kerk en de herdenkingsplechtigheid bij het Nationaal Monument op de Dam.

De herdenkingsbijeenkomst in De Nieuwe Kerk is een besloten bijeenkomst en wordt bijgewoond door 1700 genodigden. Hierbij staat de aanwezigheid van de eerste generatie oorlogsgetroffenen, vertegenwoordigers van meer dan tachtig organisaties van oorlogsgetroffenen en nabestaanden centraal. Ook H.M. de Koningin, de vertegenwoor-

diging van de Rijksministerraad en voorzitters en leden van Eerste en Tweede Kamer zullen hierbij aanwezig zijn. U kunt de bijeenkomst live op televisie volgen.

Tijdens de herdenkingsbijeenkomst houdt een literair auteur ieder jaar op uitnodiging van het Nationaal Comité 4 en 5 mei een speciaal geschreven voordracht. Dit jaar is dat K. Schippers. In de voorgaande jaren zijn de voordrachten onder meer verzorgd door Wim de Bie (2009), Marga Minco (2008) en Geert Mak (2004).

Bij de herdenkingsplechtigheid op de Dam is iedereen welkom. De genodigden die de herdenkingsbijeenkomst in De Nieuwe Kerk hebben bijgewoond sluiten aan bij de ruim 20.000 belangstellenden op de Dam. Om even voor 20.00 uur leggen H.M. de Koningin en Z.K.H. de Prins van Oranje een krans bij het Nationaal Monument. Hierna volgen de twee minuten stilte.

Direct na de twee minuten stilte draagt de winnaar van de dichtwedstrijd Dichter bij 4 mei zijn gedicht voor op de Dam. Na het eerste gedeelte van de kranslegging zal de demissionaire premier J.P. Balkenende een toespraak houden. De herdenkingsplechtigheid wordt afgesloten door een bloemlegging van Amsterdamse schoolkinderen. Alle aanwezigen kunnen hierna aansluiten in het defilé.

Tijdens de kransleggingen speelt een militair muziekcors de compositie 'Tot de doden' van Rob Goorhuis. De kransen tijdens het officiële gedeelte van het programma worden gelegd door vertegenwoordigers van diverse organisaties van oorlogsgetroffenen. Dit is afgestemd met de koepelorganisaties. Tijdens het defilé kunnen alle belangstellenden bloemen, een bloemstuk of een krans leggen bij het Nationaal Monument. Er worden ook bloemen aangereikt door leden van Scouting Nederland.

Bron: Nationaal Comité 4 en 5 mei

Het bestuur van de Oorlogsgravenstichting nodigt u uit tot het bijwonen van de jaarlijkse dodenherdenking op het ereveld Loenen. De herdenking zal plaatsvinden voor de kapel op dinsdag 4 mei 2010, aanvang 14.00 uur.

Programma

1. Klokgelui.
2. Openingstoespraak door Zijne Excellentie de heer Drs. J.G. de Vries, Staatssecretaris van het Ministerie van Defensie.
3. Muziek door de Regionale Politiekapel Noord- en Oost-Gelderland o.l.v. de heer F. de Wever.
4. Toespraak door de zeereerwaarde heer R.J.M. van der Vring, Legeraalmoezenier.
5. Muziek.
6. Declamaties door leerlingen van de Koninklijke Scholengemeenschap Apeldoorn.
7. Kranslegging bij 'de vallende man', het monument van de Oorlogsgravenstichting.
8. Taptoe.
9. Een minuut stilte.
10. Wilhelmus (1e en 6e couplet).

Men wordt verzocht om uiterlijk 13.45 uur aanwezig te zijn.

In de kapel wordt om 11.30 uur een oecumenische dienst gehouden, verzorgd door de zeereerwaarde heer H.W.J.M. Rekveld, pastoor en de weleerwaarde heer J.W.C. van Driel, Nederlands hervormd predikant te Loenen.

HERDENKING BIJ HET ENGLANDSPIEL MONUMENT

Op dinsdag 4 mei a.s. vindt de jaarlijkse herdenkingsplechtigheid plaats bij het Englandspiel monument in Den Haag, aan de rand van het

Scheveningse Bos, bij de Waterpartij in het Van Stolkpark, achter het Crown Plaza hotel (voorheen Promenade hotel). Herdacht worden de slachtoffers die tijdens de bezetting van Nederland als agenten vanuit Engeland werden gedropt en in handen van de bezetter vielen.

De plechtigheid begint om 15.00 uur (verzamelen vóór 14.50 uur). Tijdens de plechtigheid worden bij het monument kransen en bloemen gelegd door betrokken organisaties, nabestaanden en belangstellenden. Medewerking wordt verleend door het trompettercorps van de Marechaussee. De plechtigheid duurt ongeveer een uur, waarna het hotel Crown Plaza de gelegenheid biedt om na te praten.

CHB

NATIONALE 4 MEI HERDENKING 2010 TE LONDEN _____

Van de Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden te Londen ontvingen wij het volgende bericht:

OPDAT WIJ NIET VERGETEN

De Nationale Herdenking van alle burgers en militairen die, sinds het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, in oorlogssituaties, terreurdaden en bij vredesmissies - in het Koninkrijk der Nederlanden of waar ook ter wereld - zijn omgekomen, vindt plaats op dinsdag 4 mei 2010 op het Nederlandse Ereveld van 'Mill Hill Cemetery' Wise Lane, Mill Hill, te Londen NW7 2RR.

Harer Majesteits Ambassadeur Z.E. mr. P.W. Waldeck zal een krans leggen namens de Nederlandse Regering.

Tevens zullen kransen worden gelegd namens de Nederlandse Strijdkrachten, de Engelandvaarders, de Dutch Associations en het

Nederlandse verzet. Een bloemstuk zal worden gelegd namens de Nederlandse Kerk. Door kinderen van de International School of Londen-Surrey/Prins Willem-Alexander School zal er een gedicht of voordracht worden voorgedragen. Tevens zullen kinderen van de school helpen bij het leggen van de kransen.

Uw aanwezigheid vanaf 19.00 uur in de kapel wordt ten zeerste op prijs gesteld. Er is aldaar gelegenheid om het bezoekersregister van het 'Nederlandse Ereveld' te tekenen en koffie / thee / limonade met cake te gebruiken. Om 19.55 uur zal de plechtigheid op het Nederlandse ereveld aanvangen.

BEVRIJDINGSEVENEMENTEN 5 MEI WAGENINGEN _____

Evenals in vorige jaren worden op 5 mei in Wageningen bevrijdings-evenementen georganiseerd, waaronder de Herdenkingsplechtigheid in de Johannes de Doperkerk en het Bevrijdingsdefilé waarvan de deelnemers en de voertuigen op "De Dreijen" worden opgesteld. Het jaar 2010 staat in het teken van de 65-jarige herdenking van de capitulatie en wordt door ongeveer 1200 Canadese veteranen en 2500 Canadese jongeren bezocht. Invalshoek dit jaar is: "Vrijheid wereldwijd". Dit impliceert, dat er dit jaar ook weer zgn. "jonge veteranen" meelopen, waaronder een delegatie van de "blauwe baretten" (Libanongangers), Koreagangers, Nieuw-Guineagangers en Bosnië-veteranen. Er wordt dit jaar gelopen op de muziekklinken van voornamelijk buitenlandse geallieerde muziekkorpsen. Aangezien de programma's van de activiteiten niet tijdig voor publicatie in de april Schakel beschikbaar waren, kunnen aangeslotenen bij ons Genootschap en bij de Verzetsorganisaties van de Stichting Samenwerkend Verzet die belangstelling hebben contact opnemen met Jan Bakker van onze Evenementen Commissie, telefoon 070-354 02 45.

CHB

De Nederlandse Veteranendag wordt dit jaar gehouden op zaterdag 26 juni. Het is alweer de zesde Nederlandse Veteranendag. Ook dan zullen er in aanloop naar de veteranendag verschillende activiteiten worden gehouden. Op de Nederlandse Veteranendag zelf zal eveneens zoals in voorgaande jaren op vele manieren worden stilgestaan bij de inzet van de Nederlandse militairen in het verleden, maar ook bij de activiteiten nu in het kader van vredesoperaties in verschillende delen van de wereld.

Als gebruikelijk begint de Nederlandse Veteranendag ook deze keer 's morgens met een ceremonieel gedeelte. In aanwezigheid van Z.K.H. prins Willem-Alexander gaat de Nederlandse Veteranendag van start met een plechtige bijeenkomst in de Ridderzaal, waar verschillende sprekers het woord voeren. Daarna wordt door veteranen op het Binnenhof aan militairen een herinneringsmedaille uitgereikt voor hun onlangs afgesloten inzet bij vredesoperaties. Vervolgens neemt Z.K.H. de Prins van Oranje een defilé af waaraan door meer dan 3500 veteranen en militairen wordt deelgenomen. Dit defilé wordt begeleid door militaire en burger muziekkorpsen en een selectie voertuigen. Spectaculair onderdeel is de fly-past van historische en moderne vliegtuigen over de Hofvijver. Op verschillende plaatsen in het centrum van Den Haag zal er een bijzonder programma plaatsvinden, toegankelijk voor iedereen! En last but not least is er de grote Manifestatie op het Malieveld, waar iedereen van harte welkom is en waar een afwisselend programma wordt aangeboden. Nieuw wordt dit jaar een langer en gevarieerder muziekprogramma voor jong en oud op het vertrouwde Malieveld. Naast de bekende start met Tante Lien treden ook Karin Bloemen en Riem de Wolff (Blue Diamonds) op. Zij worden opgevolgd door artiesten meer gericht op jonge veteranen en jonger publiek. Niet alles is al bevestigd, maar zeker is het optreden van Ilse de Lange en DJ ISIS.

Bron: Stichting Nederlandse Veteranendag.

Naschrift:

Aangesloten en bij ons Genootschap en bij de Verzetsorganisaties van de Stichting Samenwerkend Verzet 1940-1945, die willen deel-

nemen aan het bovenvermeld defilé kunnen zich melden bij Jan Bakker van de Evenementencommissie van ons Genootschap, telefoon 070-354 02 45.

CHB

REÛNIE 2010

De reünie 2010 van ons Genootschap is vastgesteld op woensdag 15 september a.s. en zal evenals vorig jaar plaatsvinden in de Prinses Juliana Kazerne te Den Haag. Het reünieprogramma en details verschijnen in de volgende Schakel.

CHB

MAANDELIJKSE BIJENKOMSTEN IN DEN HAAG

Zoals in de vorige Schakel werd vermeld is de dienstverlening van de Defensiecataraar gewijzigd, maar gelukkig kunnen we wel maandelijks bijeenkomen en lunchen in de Prinses Juliana kazerne.

De data voor dit jaar vanaf april zijn: 12/4, 3/5, 7/6, 5/7, 2/8, 6/9, 4/10, 8/11 en 6/12. De beschikbare tijd is van 11.30-13.00 uur met lunch vanaf 12.15-12.45 uur. De ontvangst is in de Stratford zaal behalve op 12/4 in de Christina zaal. Belangstellenden die met eigen auto komen en op de Prinses Juliana kazerne willen parkeren dienen wel van te voren merk en kenteken van de auto op te geven aan Jacob de Mos van onze Evenementen Commissie, telefoon 0174-38 21 83.

CHB

Lykele 'Lee' Faber

14 september 1919 - 2 oktober 2009

Op 2 oktober 2009 overleed in Vernon BC, Canada, op 90-jarige leeftijd Lykele Faber. Faber werd geboren op 14 september 1919 in het Zeeuwse Koudekerke. Na opleidingen aan de MULO en de Handelsdagschool in Middelburg te hebben gevolgd werkte hij vanaf 1939 in diverse beroepen in verschillende plaatsen in Nederland. Toen hij in Amsterdam verbleef werd hij in november 1941 verplicht om in Chemnitz te gaan werken als glazenwasser. In mei 1942 keerde hij weer terug naar Amsterdam waar hij te werk werd gesteld bij de P.T.T.; hij werd na een opleiding loketambtenaar bij het postkantoor aan de Haarlemmerdijk. Zijn toenmalige religieuze overtuiging - Faber was Zevendedags Adventist - bracht hem in Amsterdam in contact met Annette Weidner, zus van de bekende Jean Weidner van de Dutch-Paris lijn. Faber verloofde zich met haar op 12 maart 1943. Via Annette maakte hij kennis met Suzy Kraaij, een medewerkster van de Dutch-Paris lijn die met een zekere regelmaat pendelde tussen Nederland en Frankrijk. Omdat Faber graag naar Engeland wilde gaf Suzy Kraaij hem al enige informatie en beloofde zij hem naar Frankrijk te begeleiden nadat zij van haar eerstkomende reis naar Parijs teruggekeerd zou zijn. Suzy Kraaij werd echter tijdens haar verblijf in Frankrijk in juni 1943 gearresteerd in de omgeving van Pau, en daarom vertrok Faber op 10 juli 1943 maar op eigen houtje naar Frankrijk. Via een oom die in Galder bij de Nederlands-Belgische grens woonde, via Antwerpen, Brussel en Moeskroen reisde hij naar Parijs. Daar verbleef hij een week bij Gabrielle Weidner, een zus van Annette en Jean; vervolgens werd hij op 23 juli overgebracht naar Annecy, naar het huis waar Jean Weidner een filiaal had van zijn textielzaak te Lyon. Faber verbleef gedurende die zomer in Annecy. Op verzoek van Jean Weidner zette hij zich in voor diens organi-

Foto: L. Faber 1943

satie door als koerier op te treden en personen op te vangen en hen te begeleiden. In een verslag noemde Faber in dit verband ook de naam van Jan de Hartog, de schrijver van het in die tijd zeer bekende boek 'Hollands Glorie'.

Op 6 september 1943 werd Maurice Jacquet, de vroegere directeur van het Office Néerlandais in Lyon en ook medewerker op de Dutch-Paris lijn, thuis door de S.D. gearresteerd. Hij was verraden. En hoewel Jacquet al op 8 september weer werd vrijgelaten, vonden Jean Weidner en ook P.C. Naeff (eerder medewerker van Kolkman in Perpignan en op dat moment werkzaam bij de opvolger van het Office Néerlandais in Lyon, het Bureau d'Administration des Néerlandais) dat ze een tijdje moesten verdwijnen. Beiden vertrokken naar Zwitserland, Naeff arriveerde daar via St. Julien op 17 september 1943.

Het onderduiken van Jean Weidner was voor Lykele Faber het sein om Annecy te verlaten en verder te gaan richting Engeland. Op 10 oktober 1943 kwam hij via Toulouse en Andorra in Spanje aan met een convooi Fransen, geallieerde piloten en enkele Nederlanders. Hij bereikte Barcelona op 18 oktober 1943 en na zeven weken résidence forcée in die stad mocht hij vertrekken naar Madrid. Een van zijn metgezellen, de Canadese piloot G.T. Graham, die vanuit Barcelona meteen had mogen doorreizen, had Faber beloofd een goed woordje voor hem te doen in Engeland. Graham meldde zich na aankomst in Engeland op de Nederlandse Ambassade op 1 november 1943 en hield zijn belofte gestand. Als bewijs legde hij een pasfoto van "Lee Faber" over. Of het veel heeft geholpen? Op die datum bevond Faber zich nog steeds in Barcelona. Op 31 januari 1944 vertrok Faber naar Gibraltar waar hij op 9 maart werd ingescheept naar Liverpool en hij arriveerde daar op 16 maart 1944.

In Londen volgden de gebruikelijke ondervragingen in de Patriottic School en vervolgens bij Oreste Pinto van de Politie Buitendienst; Faber kon nog informatie verschaffen over diverse Duitse militaire installaties en versterkingen op Walcheren in Zeeland. Hierna werd hij opgeleid tot geheimagent om later in Nederland gearachuteerd te

worden. Na afloop van een training in Schotland oordeelde een van zijn Engelse superieuren onder meer: "He is very quiet, in fact the quietest of the whole party, and his security should, therefore, be good, (-) as a W/T operator to an efficient organiser in the Field, I believe he will do very well".

Deze karakterisering van Faber als een rustige, kalme man wordt bevestigd door een van zijn toenmalige collega's en oude vriend M. Cieremans: "Lee, zoals wij hem noemden, was een sympathiek, ietwat teruggetrokken jongeman. Ook na de bevrijding trad hij nooit op de voorgrond en als hij beslist iets gedaan wilde hebben dan regelde hij dat op zijn schijnbaar naïeve maar slim-brutale manier".

Sergeant Faber, alias Lodewijk Fokker, werd door de leiding van het Bureau Bijzondere Opdrachten (BBO) als radiotelegrafist geplaatst bij een zogenaamd Jedburgh team en ingezet bij operatie Market Garden. Jedburgh teams werden geparachuteerd achter de vijandelijke linies om contact te maken met lokale verzetsgroepen en om met hen aan de vijand zoveel mogelijk afbreuk te doen bij het oprukken van de geallieerde troepen. Een team bestond meestal uit drie man, waarvan tenminste één de taal machtig was van het land waarin geopereerd werd. Faber -hoewel niet speciaal getraind als 'Jed'- werd met zijn team (codenaam Daniël II) op 17 september 1944 in de buurt van Son geparachuteerd. Het team had als taak om generaal Taylor te adviseren betreffende verzetsmogelijkheden, te assisteren bij divisie operaties en om de acties van lokale verzetsgroepen te coördineren. Omdat de zendapparatuur na de landing niet werd teruggevonden, was rechtstreeks contact met het hoofdkwartier van Special Forces bij SHAEF niet mogelijk. Als radiotelegrafist was Faber derhalve werkeloos. Alle berichten aan het hoofdkwartier werden verzonden via een ander Jedburgh team dat in dezelfde streek opereerde. Team Daniël II was verder veel tijd kwijt aan het slechten van ruzies tussen elkaar concurrerende verzetsgroepen in de buurt van Uden, de bewaking van Duitse krijgsgevangenen en in het algemeen de assistentie bij de gevechten tegen de Duitsers. Het Team werd op 27 september 1944 vanuit Brussel weer teruggevlogen naar Engeland. Een Amerikaanse studie uit 1990 over de inzet van alle acht Jedburgh teams bij Market

Garden oordeelde dat het nut van deze teams waarschijnlijk aanzienlijk groter zou zijn geweest wanneer zij veel eerder in hun operatiegebied zouden zijn geparachuteerd.

Lykele Faber werd na zijn terugkeer op zijn thuisbasis op 21 oktober 1944 in Londen door de generaal J.W. van Oorschot van het BBO beëdigd als reserve tweede luitenant. Hij bereidde toen reeds zijn tweede missie naar Nederland voor. In diezelfde tijd bracht hij op haar verzoek ook verslag uit aan koningin Wilhelmina over zijn ervaringen in de buurt van Son; prinses Juliana was bij dit gesprek eveneens aanwezig. In de nacht van 1 op 2 november 1944 werd Faber met Peter Tazelaar gedropt bij het Friese dorpje Haskerhorne, niet ver van Heerenveen. Zij hadden met name tot taak om afwerperterreinen voor wapens te organiseren en instructies te verzorgen. Daar kregen ze het behoorlijk druk mee. Faber en Tazelaar kregen onverwachts hulp van Alf Springate, een ervaren radiotelegrafist die zich met de overige bemanningsleden van een neergeschoten bommenwerper schuilhield in Friesland. Uit veiligheidsoverwegingen splitsten de twee marconisten/zenders zich, zodat bij een eventuele arrestatie van de een de ander gewoon door kon gaan met zijn werk. Want met de groei van de verzetsactiviteiten, sabotageacties en droppings van wapens namen ook de Duitse pogingen toe om aan deze activiteiten een einde te maken. De Duitsers kregen bovendien versterking van SD-ers die uit het reeds bevrijde zuiden en uit België verjaagd waren. Razzia's en klopjachten kwamen regelmatig voor. Veel arrestaties waren het gevolg. Het betekende tevens dat Faber, Tazelaar en Springate continu op hun hoede moesten zijn. Diverse keren konden ze op het nippertje aan arrestatie ontsnappen. Ze verhuisden van hooiberg naar vakantiehuisje naar hooiberg en verbleven ook een tijdje op een bootje dat aan

Huwelijksfoto van L. Faber 1946 met op achtergrond M. Cieremans en L. Verkaik.

de rand van een meertje in het riet verborgen lag totdat ook dat schip door de Duitsers was ontdekt. Maar ook hier konden ze net op tijd de dans ontspringen. Het bootje werd door de Duitsers tot zinken gebracht en pas vele jaren later weer gelicht. Op de website van het Verzetsmuseum in Leeuwarden staat thans een foto van de zender van Lykele Faber die eveneens weer boven water is gekomen en nu een plaats in het museum heeft gekregen. De laatste dagen vóór de bevrijding zaten Faber, Springate en Tazelaar ieder aan een kant van Heerenveen verborgen in een boerderij. Rond de 14e april 1945 werd die streek door de Canadezen bevrijd.

Nadat Faber via Breda waar prins Bernhard zijn kampement had opgeslagen teruggekeerd was in Londen, vernam hij dat hij tezamen met onder andere Tazelaar en P. de Vos was benoemd tot reserve eerste luitenant. Faber keerde voor een korte tijd weer terug naar Nederland, ook voor verlof, en meldde zich op 17 juli terug in Engeland. Vandaar vertrok hij onverwacht op 6 september 1945 met een aantal collega's van het BBO en het Bureau Inlichtingen (BI) richting Nederlands-Indië. Voorlopig eindstation bleek Ceylon/Sri Lanka te zijn.

Al eerder in de oorlog met Japan werden er met een zekere regelmaat parties in Nederlands-Indië afgezet, eerst vanuit Australië via de Nederlandse NEFIS-III organisatie. Later gebeurde dat ook vanuit Colombo via de daar opgerichte Engelse organisatie Force 136, de alias van SOE in Ceylon/Sri Lanka. Onder Force 136 ressorteerde de Anglo-Dutch Country Section (ADCS). Als hoofd van ADCS trad sedert maart 1945 de Nederlandse kapitein-luitenant ter zee C.J. Wingender op. Deze gemeenschappelijke Engels-Nederlandse groep had met name Sumatra als operatieterrein. Daar werden in 1945 diverse parties afgezet, met name om meer informatie te verkrijgen over de bewegingen der Japanse strijdkrachten en ook over de Japanse krijgsgevangenkampen. De hogere legerleiding in die regio wilde personeel van ADCS gebruiken om de flanken te dekken van de geallieerde legers wanneer die zouden oprukken richting Singapore en Maleisië.

Na de plotselinge capitulatie van de Japanners op 15 augustus 1945 volgden de gebeurtenissen elkaar snel op. De Engelsen bleken behoefte te hebben aan een groep goed getrainde te parachuteren mili-

tairen, officieren, radiotelegrafisten en anderen die in kleine groepjes moeilijke situaties zouden kunnen oplossen in afgelegen gebieden van Nederlands-Indië die nog bezet moesten gaan worden. In een vergadering met generaal-majoor C. Gubbins van SOE en prins Bernhard op 14 augustus 1945 te Londen werd besloten tot de uitzending van BBO-personeel in wat toen ook wel de 'BBO-Indië Missie' werd genoemd. Prins Bernhard deelde in die vergadering mee bijna onmiddellijk 40 tot 50 man personeel te kunnen leveren dat aan die eisen voldeed. De volgende dag werden door admiraal Helfrich, Colin Mackenzie, commandant van Force 136, en nog enkele andere Britse officieren de puntjes op de i gezet. De 16e augustus werd een officieel verzoek om zo'n groep militairen te leveren bij de Nederlandse militaire autoriteiten ingediend. Deze groep militairen zou zijn basis krijgen in Ceylon/Sri Lanka en komen te werken onder het commando van Force 136 en gevoegd worden bij ADCS. De uit te zenden teams moesten voorzien in de grote behoefte aan informatie, de gevangenkampen lokaliseren, en in het algemeen de orde en rust onder de verschillende bevolkingsgroepen de Japanse bezetters zien te bewaren. Deze teams zouden bestaan uit Nederlands- en Engelssprekende officieren, een radiotelegrafist en nog twee militairen; één van deze militairen moest de Maleise taal machtig zijn. Wingender zelf was in die tijd, onafhankelijk van wat in Londen besproken werd, ook reeds actief bezig om dergelijke teams in Ceylon samen te stellen.

In Londen werden als gevolg van de vergadering van prins Bernhard en generaal-majoor Gubbins vrijwilligers geworven onder het personeel van BBO en BI om naar Nederlands-Indië te vertrekken. Zo arriveerden in september 1945 vanuit Londen in Ceylon de BBO en BI mensen, waaronder Lykele Faber, P. de Vos, L.G. Mulholland en M. Cieremans en nog diverse anderen. Teamleider van deze groep BBO-ers was de Nederlandse reserve-majoor C.J.L. Ruys van Dugteren, in het burgerleven een boer uit Noord-Transvaal in Zuid-Afrika die nog in april 1945 als lid van een Jedburgh team in Drenthe was gedropt. Zij hadden allen in Londen vrijwillig een apart en nieuw arbeidscontract voor deze Indië-missie getekend. Hierin werd vermeld dat het BBO-personeel deze missie in BBO-verband en -opdracht uitvoerden en dat zij bleven ressorteren onder het Hoofd BBO en voor de operatieve

opdrachten onder commando van Supreme Commander South East Asia Command. Hun taakomschrijving luidde: "De officieren-organisers hebben tot taak het geallieerd Oppercommando in het Verre Oosten zoo volledig mogelijk op de hoogte te brengen en te houden van de bewegingen en gedragingen der Japanners, de urgente behoeften en belangen der aldaar aanwezige blanke Nederlandsche onderdanen en vreemdelingen, alsmede die der Inheemsche bevolking. Zij zijn bevoegd, na ruggespraak met het 'Homestation', maatregelen te treffen ten aanzien van de behartiging van bovengenoemde behoeften en het bestrijden van Japansch verzet". Aan de BBO-ers werd in het contract toegezegd dat hen later de keus zou worden gelaten om naar BBO-Nederland terug te keren of om in Indië te blijven in een civiele of militaire functie. Dit arbeidscontract zou hen later nog te stade komen. Zij kwamen allen onder de verantwoordelijkheid van ADCS (C.J. Wingender) dat -zoals eerder opgemerkt- weer viel onder Force 136. Deze marine-officier toonde zich niet zo tevreden over de groep BBO-ers en hun aparte contracten. In zijn reguliere verslag van 6 oktober 1945 aan de Bevelhebber der Strijdkrachten Oost merkte hij op: "De jongelui van deze ploeg zijn vol energie en vreemde begrippen, terwijl zij in hooge mate lijden aan zelf overschatting". En over hun contract: "Hoewel er vele punten in dit contract zijn, en ook in de wijze van uitzending van dit personeel, waarmede ik mij feitelijk niet vereenigen kan, heb ik gemeend, dat er belangrijker zaken af te doen zijn, dan deze". Hij moest het er maar mee doen, realiseerde Wingender zich. Cieremans: "De meeste agenten waren hier militair gezien al helemaal niet geschikt voor, ze waren bovendien oorlogsmoe, hun geleerden waren ernstig uitgedund, ze kenden elkaar niet persoonlijk, maar de klus moest geklaard worden. Ze kregen het recht zich tijdens de operatie uit te dossen in het uniform van opperofficier - om de Japanner te 'outranken'. Zo nam ook Lykele toch na de bevrijding van Nederland met een zucht de strijdbijl weer op om het karwei in het Aziatische deel van Nederland af te maken. Verdriet en vrees van ouders en familieleden ten spijt. Zijn derde missie achter de linies".

In Ceylon werd aangevangen met trainingen en met de samenstelling der teams. Daadwerkelijk werden de eerste drie teams uitgezonden naar Java en Sumatra; P. de Vos behoorde bijvoorbeeld tot een van

deze teams. Faber was ingedeeld in een van de teams die nog uitgezonden moesten worden. Vervolgens stopte in oktober 1945 de uitzending der teams. Zij werden als het ware slachtoffer van een aantal snel opeenvolgende gebeurtenissen. Het Amerikaanse opperbevel over de strijdkrachten in het territorium van Nederlands-Indië werd overgedragen aan de Britten. Opperbevelhebber van de Britse troepen was Lord Louis Mountbatten. De Britten, die voor hun taak in Nederlands-Indië te weinig troepen beschikbaar hadden, werden meteen geconfronteerd met de gewelddadige gevolgen van de Indonesische onafhankelijkheidsstrijd. Hierop beval de Britse commandant op Java om de Nederlandse ADCS parties terug te trekken uit Sumatra (en later ook uit Java) en bovendien geen nieuwe Nederlandse groepen uit te zenden met het argument dat de Nederlandse militairen geen kans van slagen zouden hebben door de slechte verhouding tussen de Nederlanders en de Indonesiërs. Er mochten alleen nog Britse groepen uitgezonden worden waarbij Nederlandse officieren als tolk konden functioneren.

Bijna tegelijkertijd werd bekend dat Force 136 eind november 1945 zou worden opgeheven; daarmee kwam ook ADCS in de lucht te hangen. Het ADCS personeel dat betaald werd via de geheime SOE fondsen zou overgenomen moeten worden door een reguliere Britse legerorganisatie. In oktober en november 1945 werden hierover de nodige besprekingen gevoerd tussen Britten en Nederlanders.

Ondertussen konden Lykele Faber en zijn collega's niets anders doen dan wachten. Engelandvaarder en geheim agent Len Mulholland schrijft in zijn memoires hoe de verveling onder de Nederlanders toesloeg en hoe hij voor de verandering met zo'n 10 personen in de omgeving een patrouille ondernam gedurende een dag of tien. Ook Faber maakte deel uit van deze groep. Vis werd gevangen door een handgranaat in een rivier te gooien en te laten ontploffen; zij werden verder geconfronteerd met een krokodil in een rivier waarin ze aan het zwemmen waren, en met een tijger die ze 's avonds in het donker tegenkwamen. Iedereen overleefde deze tropische gevaren.

De verontwaardiging onder de BBO-ers over het wachten was groot: "Ondanks het feit, dat onze landgenooten op genoemde eilanden uitgemoord worden, zullen wij worden gebruikt om de Engelschen van

inlichtingen te voorzien over onze Buitengewesten. Elke party krijgt wel een Engelsche vlag mee, maar geen Nederlandsche! Wij hadden onze tijd dus wel beter kunnen gebruiken, dan hier op Ceylon in kampen rond te hangen, waarbij het grootste gedeelte van den dag wordt doorgebracht met niets-doen", schreef een der deelnemers aan BBO-chef Kas de Graaf die deze brief begin november 1945 weer doorstuurde aan prins Bernhard.

Wat volgde was een gevecht tussen de groep BBO-ers en Wingender: De BBO-ers wilden terug naar huis, want ze waren niet gekomen om slechts als tolk te functioneren. Wingerder weigerde hen te laten gaan: hij meende dat de groep nog wel elders voor andere taken ingezet kon worden. Wingender weigerde het in de arbeidscontracten beloofde recht op demobilisatie en terugkeer te erkennen, maar vergat volgens Cieremans "dat zo'n stelletje geheimagenten wel een maniertje zou vinden om de zaak te forceren, hetgeen geschiedde". Wingerder werd zodanig onder druk gezet dat hij de terugkeer van de BBO-groep wel moest goedkeuren. In december keerde Faber samen met zijn collega Maarten Cieremans illegaal liftend per vliegtuig weer terug vanuit Ceylon/Sri Lanka naar Nederland. Zij wonnen de wedstrijd om vóór Kerstmis weer thuis te zijn. Anderen voeren per schip huiswaarts, en enkelen zoals Tazelaar vertrokken naar Batavia. Op 23 januari 1946 trad Faber te Winschoten in het huwelijk met Anje Beertema met wie hij later naar Canada zou verhuizen.

Lykele ('Lee') Faber werd tweemaal gedecoreerd met het Kruis van Verdienste, de eerste maal voor zijn geslaagde Engelandvaart en de tweede keer voor zijn activiteiten met het Jedburgh team. Voor zijn werk in Friesland werd hem het Bronzen Kruis toegekend en in 1947 werd hij begiftigd met de Britse King's Medal for Courage in the Cause of Freedom. Hij was tevens drager van het Verzetshedenkingskruis.

Sierk Plantinga

Met dank aan M. Cieremans voor de vele waardevolle inlichtingen over Lykele Faber.

In de serie over vrouwelijke Engelandvaarders graag uw aandacht voor: Rachel Waterman.

Hieronder het verhaal van haar ontsnapping, genoteerd na aankomst in Engeland:

WATERMAN (Rachel), (secretaresse)

Deze, thans 23-jarige jongedame had al sinds het begin van de bezetting het plan naar Engeland te gaan om haar diensten aan te bieden bij de Nederlandse regering. In 1942 kwam zij eindelijk in contact met iemand, die beweerde in een organisatie te zitten en haar een schets gaf voor een reis tot Toulouse.

Op 7 augustus 1942 reisde zij naar Tilburg, waar zij hem ontmoette, alsmede de dames Carla en Beatrix Musaph. Hij zei dat ze de bus naar Hoge Mierde moesten nemen; hij zou hun geld omwisselen en hun achterna komen, maar hij kwam niet meer opdagen. Zij zijn toen met z'n drieën bijna zonder geld op reis gegaan en werden door twee smokkelaars over de grens gebracht. Ze liepen naar Turnhout en namen daar de tram naar Antwerpen, vanwaar ze per trein naar Brussel gingen. Van Brussel reisden zij naar Mons, alwaar ze na lang zoeken een herberg vonden om te overnachten en waar zij hun geld in Frans geld konden omwisselen.

Met veel geluk zagen zij kans om zonder controle de Franse grens te passeren en liepen door naar Villers-Sire-Nicole en vandaar naar Maubeuge, waar zij 's nachts tussen de puinhopen overnachtten. De volgende morgen reisden zij per trein via Parijs naar Tours, waar zij in de open lucht overnachtten. Daar vonden zij iemand die hen over de demarcatielijn heen hielp; dit was op 1 augustus 1942.

Zij werden in een werkkamp geplaatst waaruit zij na 2 maanden ontvluchtten. Zij werden weer opgepakt, maar na 2 weken vrijgelaten. Zij reisden naar Caperdu en gingen vandaar naar Spanje. Zij hebben 2 dagen en 2 nachten geheel alleen door de Pyreneeën gedwaald, waarna zij werden opgepakt. Na vijf weken gevangenisstraf kwamen zij vrij en reisden naar Suriname, aankomst 24 december 1942.

Op 19 juni 1943 reisde Rachel Waterman door naar New York en vandaar naar Engeland, waar zij op 17 augustus 1943 - iets meer dan een jaar na haar vertrek uit bezet Nederland - arriveerde.

Agnes Dessing

REISERVARINGEN VAN ENGELANDVAARDER ALBERT KELLERMAN

Albert (Appie) Kellerman werd geboren op 3 maart 1918 in Den Haag en overleed in 1992 in Panama City (Panama).

In de serie "Reiservaringen van Engelandvaarders" volgt hieronder zijn reisverhaal, zoals dit bij aankomst in Engeland werd opgenomen.

KELLERMAN, Albert

Hij bezat de Nederlandse nationaliteit, maar werd - zijnde te klein - voor de militaire dienst afgekeurd.

Daar hij toch wilde vechten en in Frankrijk woonde, heeft hij dienst genomen in het Franse leger (zonder toestemming van H.M. de Koningin, omdat hij niet wist dat hij hiervoor toestemming nodig had). Hij heeft als Frans vaandrig gevochten en heeft verschillende Franse oorlogsonderscheidingen gekregen, waaronder het Croix de Guerre en de Medaille Militaire.

Hij is ondermeer in Narvik geweest en werd op 20 juni 1940 bij een handgemeen met Duitse troepen, door een bajonetsteek in de buik gewond en gevangen genomen. Nadat zijn wond genezen was, werd hij naar een krijgsgevangenkamp bij Aken gestuurd, vanwaar hij in oktober 1940 wist te ontsnappen.

Via Nederland, België en bezet Frankrijk bereikte hij Vichy. Omdat zijn papieren zoek waren, werd hij naar Noord-Afrika gezonden en midden maart 1941 keerde hij terug naar Frankrijk, daar hij zijn papieren ontvangen had. Vanuit onbezet Frankrijk lukte het hem in Spanje

te komen, alwaar hij werd gearresteerd. Na diverse gevangenissen te hebben bezocht, kwam hij in oktober 1941 in het beruchte kamp Miranda de Ebro terecht, waar hij verbleef tot april 1942. Op 4 juni 1942 vertrok hij vanaf Cadiz naar Curaçao, waar hij op eigen verzoek als assistent-electriciën aanmonsterde op een Nederlandse tanker met bestemming Engeland. Nabij Cuba werd dit schip getorpedeerd, waarbij 10 leden van de Nederlandse bemanning omkwamen. Vanaf Cuba reisde hij naar New York en vandaar naar Canada. Op 17 maart 1943 arriveerde hij in Engeland. Hij heeft weer dienst genomen in het Nederlandse leger als soldaat, ondanks een aanbieding van het Vrije Franse leger om als 1e luitenant in dit leger dienst te doen.

Naschrift:

Na aankomst in Engeland verwisselde Appie Kellerman het leger voor de koopvaardij. Tot het einde van de oorlog heeft hij als electriciën op verschillende schepen gevaren.

Curaçao was voor een aantal Engelandvaarders een tussenstop op weg naar Engeland. Op 6 september 1942 vertrok een groep van 38 Engelandvaarders aan boord van de tanker Saluta van Curaçao naar New York, om van daar per trein door te reizen naar de Prinses Juliana Barracks in Stratford (Canada). Appie Kellerman en schrijver van dit stukje dachten een snellere en rechtstreekse weg naar Engeland te hebben gevonden door in Curaçao aan te monteren op de tanker Rotterdam met bestemming Engeland. Op 25 augustus 1942 verliet konvooi TAW, bestaande uit 12 vracht- en tankschepen, waaronder de Rotterdam, de haven van Curaçao.

Op 28 augustus om 00.38 uur werd het konvooi door de U-511 aangevallen en werden de tankers Rotterdam en Fabian tot zinken gebracht. De tanker Esso Aruba kon gehavend een haven bereiken. De Rotterdam werd aan bakboord achter, ter hoogte van de machinekamer door een torpedo getroffen, waardoor het achterschip direct begon te zinken. Van de 47-koppige bemanning kwamen 10 opvarenden om het leven. De overlevenden werden door één van de drie "escorteurs" opgepikt en naar de Amerikaanse marinebasis Guantanamo Bay (Cuba) gebracht. Een machinist van de Rotterdam,

W.A.L. Dobschutz schrijft later: "Op 28 augustus werden wij getorpedeerd met al de ellende ervan. Appie (Kellerman) werd als eerste opgepikt en ikzelf dreef uren rond met als enig comfort haaien. Doordat Appie erop aandrong dat ik ergens nog moest drijven, heeft men zodoende mij kunnen redden en u begrijpt dat ik aan Appie mijn leven heb te danken...."

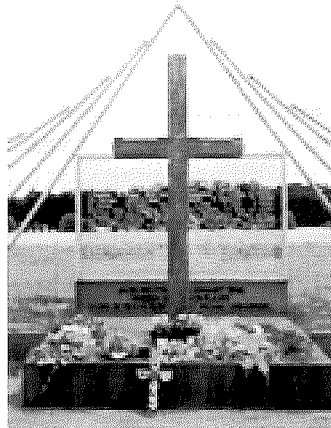
Bram Grisnigt

MONUMENT DE WOESTE HOEVE

Oude Arnhemseweg 292. Beekbergen (gemeente Apeldoorn).
Ontwerper: Tirza Verrips

Het monument 'De Woeste Hoeve' is een groot houten kruis, geplaatst op een voetstuk. Achter het kruis staat een ingelijste glazen gedenkplaat, bevestigd op een gedenksteen. De plaat wordt omgeven door een metalen constructie. Voor het kruis is een pleintje van rode bakstenen aangelegd. Voor het pleintje ligt een gedenksteen met een gedicht van Dietrich Bonhoeffer.

In de glazen gedenkplaat staan in alfabetische volgorde de namen van de 117 personen begraven, die op 8 maart 1945 bij de Woeste Hoeve werden gefusilleerd. In totaal werden op 8 maart 263 personen als vergelding voor de gebeurtenissen bij de Woeste Hoeve doodgeschoten. In Amsterdam fusilleerden de Duitsers 53, in Fort de Bilt bij Utrecht 6, op de Waalsdorpervlakte bij Scheveningen 38 en in Kamp Amersfoort 49 personen. Onder de 263 gefusilleerden waren 7 geheimagenten, waaronder 6 Engelandvaarders van Bureau Inlichtingen (B.I.) en

Bureau Bijzondere Opdrachten (B.B.O.). De executies waren een vergelding van Duitse zijde voor een aanslag door verzetsmensen op de Höhere SS- und Polizeiführer Hanns Albin Rauter, die twee dagen eerder op die plaats was uitgevoerd. Bij deze overval was Rauter zwaar gewond geraakt. De aanslag, die in de nacht van 6 op 7 maart 1945 bij de Woeste Hoeve plaatsvond was helemaal niet voor Rauter bedoeld. Het eigenlijke doel was het bemachtigen van een Duitse vrachtwagen met een grote hoeveelheid varkensvlees bestemd voor het Duitse leger in de buurt. Na de aanslag op Rauter stonden alle gevangengenomen geheimagenten als Todeskandidaten op de zogenaamde "Rauter-lijst". Met eerbied noemen wij de namen van de geheimagenten, die als represaille werden geëxecuteerd:

R. Barmé, Engelandvaarder, 20 jaar oud.
W.F. Hoogewerff, Engelandvaarder, 23 jaar oud.
F.J. Hoogewoening, Engelandvaarder, 22 jaar oud.
G.F. Hooijer, Engelandvaarder, 20 jaar oud.
H. Koopman, Engelandvaarder, 21 jaar oud.
H. Leus, Engelandvaarder, 27 jaar oud.
A. du Bois, 28 jaar oud.

"They shall not grow old, as we that are left grow old ;
Age shall not weary them, nor the years condemn,
As the going down of the sun and in the morning
We will remember them."

Bram Grisnigt

Bronnen:

www.oorlogsmonumenten.nl

www.monument.apeldoorn-onderwijs.nl

F. Visser, De bezetter bespied: de Nederlandse geheime inlichtingendienst in de Tweede Wereldoorlog. Zutphen, 1983.

E. de Roever, Zij sprongen bij maanlicht: de geschiedenis van het Bureau Bijzondere Opdrachten en de agenten. Londen 1944-1945. Baarn, 1985.

9 juli 2008 - hoog in de Pyreneeën, met links de Mont Valier (2838m) en rechts de Col de la Pale de la Claouère (2522m), kijk ik uit over de weidse vlakte van de Vallée de la Noguerra. Het verweerde grenspaaltje aldaar vertelt me dat ik precies op de grens sta, dezelfde plek waar op de dag af 65 jaar geleden Engelandvaarder Daniël de Moulin een intens gevoel van voldoening moet hebben ervaren; Spanje, de springplank naar Engeland, eindelijk bereikt! Ook ik slaak een kreet van vreugde, want hoewel de omstandigheden waaronder we met vier vrienden dezelfde bergen bedwongen hebben onvergelijkbaar zijn, is de tocht ook voor ons ongelooflijk afzien. Ondanks onze waterafstotende bergschoenen, professionele rugzak en speciale maaltijden voor bergbeklimmers... Wat een hel moet dat 65 jaar geleden geweest zijn zonder die voorzieningen! En wat een ongekennde kracht moeten de zuidelijke Engelandvaarders gehad hebben om hun doel Engeland te bereiken! Het zijn dergelijke gedachten die fascineren, die me niet meer loslaten. Zo groeit langzaam het verlangen met de mensen te spreken die deze tocht hebben doorstaan, die de ongekennde kracht zelf hebben ervaren. Die verhalen mogen niet verloren gaan. Terug in Nederland wordt al snel het plan opgevat om een aantal zuidelijke Engelandvaarders te interviewen die te voet over de Pyreneeën zijn getrokken en deze gesprekken op film vast te leggen. Alleen dan zijn we namelijk in staat de persoonlijke getuigenissen voor een groter publiek te ontsluiten. Wanneer men een willekeurige passant op straat vraagt naar een omschrijving van 'de Engelandvaarder' zal deze antwoorden: 'Tweede Wereldoorlog, jongeman met bootje over de Noordzee'. Een beeld dat natuurlijk sterk beïnvloed is door het ongekennde succes van Soldaat van Oranje. Boek en film hebben dankzij hun enorme populariteit veel ten gunste van de publieke bekendheid met de Engelandvaart betekend. De keerzijde van dat succes is echter dat de historische realiteit vertekend in ons geheugen is opgeslagen. Van de ruim 1700 succesvolle Nederlandse Engelandvaarders heeft het merendeel immers een zuidelijke route afgelegd. Natuurlijk zijn er ook bekende, zelfs beroemde zuidelijke Engelandvaarders. Deze status ontlenen ze in de meeste gevallen echter niet aan heldendaden onderweg van Nederland naar Engeland, maar aan indrukwekkend verzetswerk vóór of ná de reis. Aandacht voor hun Engelandvaart zelf is in de

knel geraakt tussen deze heldhaftige avonturen in, die vaak direct tot de verbeelding spreken. En de algemene informatie die bekend is over de reis naar Engeland blijkt vaak erg feitelijk en omvat niet veel meer dan datum van vertrek, route op hoofdlijnen en datum van aankomst. Maar wij willen het menselijke verhaal horen! Hoe reageer je op de Duitse bezetting? Vertel je je ouders dat je vertrekt? Wie vertrouwt je onderweg wel en wie niet - en waarom? En hoe machtig zijn de Pyreneeën als je in je leven nog nooit bergen gezien hebt?

Als men mij nu op straat zou vragen naar een omschrijving van de zuidelijke Engelandvaarders, dan zou ik zeggen: 'Levenslustige, charmante, eigenwijze en een tikkeltje ondeugende avonturiers met een sterke persoonlijkheid voor wie niets onmogelijk is.' Geen wonder dat ze de Pyreneeën bedwongen en Engeland bereikt hebben.

Thomas Schippers

Naschrift:

Inmiddels ontving de redactie onderstaande uitnodiging voor ontvangers van De Schakel.

UITNODIGING - UITNODIGING - UITNODIGING

Op dinsdag 11 mei lanceert Stichting DdM (naar Daan de Moulin) de website www.klimnaardevrijheid.nl, een website met interviews, foto's en verhalen van zuidelijke Engelandvaarders. De presentatie zal worden voorafgegaan door een minisymposium met als thema "2010 - de oorlog met pensioen?" onder leiding van Hans Blom, voormalig directeur van het NIOD. De middag wordt afgesloten met een borrel.

Locatie: Sociëteit De Witte, Plein 24, Den Haag

Ontvangst: 15.00 uur

RSVP voor 1 mei via stichtingddm@gmail.com of Stichting DdM, Bankplein 31, 3531 HK te Utrecht

CHB

JEUGDACTIE VAN DE STICHTING SAMENWERKEND VERZET 1940-1945

De Stichting Samenwerkend Verzet 1940-1945 (SSV) waartoe ook ons Genootschap behoort ontving een legaat van wijlen verzetsman van het eerste uur Herman Maas, die o.m. tijdens de bezetting van Nederland ook hulp verleende voor de veilige opvang van joodse kinderen. Financiële steun daarvoor verkreeg hij van de aartsbisschop van Utrecht en van de andere bisschoppen. Herman werd gearresteerd en heeft voor zijn verzetsactiviteiten vastgezeten in het Oranjehotel, Vught en in Dachau waar hij werd bevrijd door Amerikaanse strijdkrachten.

Herman Maas liet bij zijn overlijden zijn Dachaupak en een bedrag van € 10.000,- na aan de Stichting Samenwerkend Verzet 1940-1945. Herman was een enthousiast gastdocent in de regio Holland Midden, waarvan ik destijds regiocommissaris was. Daardoor hadden we veel gesprekken over de gastlessen en was ik in de gelegenheid enkele ervan bij te wonen. Hij kon zeer boeiend vertellen. De kinderen hingen aan zijn lippen. Altijd bracht hij zijn Dachaupak mee en dat maakte diepe indruk.

Het authentieke pak wilden velen natuurlijk graag hebben en diverse scholen dienden hiertoe een verzoek in. Het bestuur van de SSV heeft echter gemeend dat dit pak het best gegeven kon worden aan het Achterhoeks Museum 1940-1945 in Hengelo, daar men in dat museum een barak uit een concentratiekamp had nagebouwd. Herman had daar enkele jaren voor zijn dood een lezing gehouden en toen ook gezegd dat zijn pak daar goed tot zijn recht zou komen.

Over het geldbedrag kon de SSV niet direct beschikken. Nadat aan alle formaliteiten was voldaan, werd op 27 maart 2008 het legaat uitgekeerd. Daar Herman behoorde tot de oprichters van de Commissie Jeugdvoorlichting van de Stichting Samenwerkend Verzet 1940-1945 wilde het bestuur het besteden aan een project dat na aan zijn hart zou hebben gelegen.

Op de Dag van het Verzet, vertelde voorzitter Rudi Hemmes over de besteding van het legaat. Er zal met ingang van het schooljaar 2009/2010 een prijs worden uitgelooft aan een schoolkind voor de

beste impressie na een bezoek aan het Herinneringscentrum Kamp Vught of Kamp Amersfoort. Het is de bedoeling dat leerlingen een presentatie maken in een eigentijdse vorm, zoals een webpagina, videofilmje of powerpointpresentatie, waarin ze weergeven hoe zij het bezoek aan een van de twee voormalige kampen hebben ervaren en wat het met hen heeft gedaan. Er komen drie prijzen: voor de beste basisschoolpresentatie, de beste vmbo presentatie en de beste havo/vwo presentatie. Bij het bezoek aan het kamp krijgen de kinderen een flyer met de nodige informatie mee.

Ook de scholen krijgen bericht over deze wedstrijd. Het aantal bezoekers aan Kamp Vught neemt nog steeds toe. Het afgelopen jaar waren dat er ruim 55.000 en meer dan de helft bestond uit schoolkinderen. Het bestuur van de SSV meent met deze wedstrijd een waardige bestemming aan het legaat van Herman Maas te geven.

Loek Caspers

Bronnen:

Archief van het aartsbisdom Utrecht.

Wibaut, Tineke en Ed Mager, Kamp Vught 1943-1945.

Eindpunt..... of tussenstation (Amsterdam 1994).

ADRESSENBESTAND

ADRESSENBESTAND Stichting Genootschap Engelandvaarders

Aanvullingen en wijzigingen no. 40 op de adressenlijst van 1 april 1999.

Overleden:

Jongeneel, J.C.
Veer, W. van der

Amerika
Alphen a/d Rijn

Verhuisd:

Batenburg, I.E.
Gutteling, C.H. van

Apollolaan 210
69 Blake Court
1 Newsholme Drive
Suite 617 - 2799
Yew Street

2341 AZ Oegstgeest
Winchmore Hill
London N21 1SQ
Vancouver V6K 4W2
Canada

Adreswijzigingen en correcties gaarne aan:

G.J. Staal

Oranje Nassaulaan 52
3708 GE Zeist
Telefoon 030 - 692 27 92
E-mail: staalgj@gmail.com

www.engelandvaarders1940-1945.nl